

Vendim nr. 14, datë 22.05.2006 i Gjykatës Kushtetuese
Vendimi nr. 2, datë 19.1.2005 i Gjykatës Kushtetuese
Vendimi nr.11, datë 27.05.2004, i Gjykatës Kushtetuese
Vendim nr. 212, datë 29.10.2002 i Gjykatës Kushtetuese
Consolidation of the Justice system in Albania, Euralius, 2011
Ibi, S “Pushteti Gjyqësor në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë: Arritjet dhe perspektiva”, Konferencë Shkencore, Korçë, 2009, www.soros.al/Referatet.doc.
Omari, L “Ndarja e pushteteve dhe pavarësia e institucioneve kushtetuese”, Tiranë 2011;
Sadushi S, “Rëndësia që paraqet procesi i përzgjedhjes së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë dhe asaj Kushtetuese, si busull orientuese për praktikën gjyqësore dhe drejtësinë kushtetuese. Sfida dhe realitete”, Kumtesa dhe Konkluzione të Konferencës Shkencore, “Reforma Gjyqësore si një ndër 12 Prioritetet e Sfidës së Integritetit të Shqipërisë në BE”, Tiranë, Korrik 2012
Zaganjori; Xh, Anastasi; A, Çani; E, “Shteti i së drejtës në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë”, Tiranë 2011;
Republika e Shqipërisë, Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, dokument parlamentar, procesverbal i datës 17.07.2012, ora 09:10

Fuqia prapavepruese e ligjit penal, në këndvështrimin e Vendimit Unifikues nr. 4, datë 27/03/2003 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe doktrinës së të drejtës penale e më gjerë

Ama Kraja

PREZENCA E OSBE- SË, TIRANË

Abstrakt

*N*ë të drejtën penale me fuqi prapavepruese ose “ex post facto” të ligjit kuptojmë veprimin e ligjit penal edhe për vepra të kryera përpara hyrjes së tij në fuqi. Është e qartë se në një situatë të tillë do të cenohet haptazi një nga parimet bazë të drejtësisë dhe shtetit të së drejtës: ai i sigurisë juridike,¹ i cili kërkon që një person të dënohet vetëm në bazë të ligjit (“nullum crimen, nulla poena sine lege”). Dënimi i autorit të veprës penale do të kthehet në arbitraritet. Për këtë arsye, fuqia prapavepruese e ligjit penal ndalohet me ligj duke përbërë kështu një nga nocionet bazë të drejtësisë penale.

Për shkak të rëndësisë së tij, parimi i ndalimit të fuqisë prapavepruese zë një vend të veçantë në tekstet dhe dokumentet ndërkombëtare e rajonale që garantojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut. Përveç kësaj ai është i pranishëm edhe në legjislacionet e brendshme të çdo shteti demokratik. Më së shumti ai gjendet në dispozita kushtetuese, por edhe më i detajuar në kode, statute apo praktika gjyqësore.

Fjalë kyç: *Fuqia prapavepruese e ligjit, ex post facto, parimi “in mitius”, lex retro agit in mitius, vendim i formës së prerë, drejtësia penale, praktika gjyqësore, jurisprudentia.*

¹ Anastasi, Methasani & Zaganjori (2011). *Shteti i së drejtës në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë*. Tiranë: Adelprint. faqe 48.

I. Hyrje

Kur flasim për fuqinë prapavepruese të ligjit nuk flasim vetëm për ndalimin e saj. Krahas ndalimit qëndron edhe një parim po kaq thelbësor – ai i fuqisë prapavepruese favorizuese të ligjit që në literaturën juridike e gjejmë me terma të ndryshme të latinishtes si p.sh., “lex retro agit in mitius” apo parimi “in mitius”, “lex mitior” apo prapaveprimi i ligjit penal “in bonam partem”. Me të kuptojmë se fuqia prapavepruese e ligjit do të pranohet atëherë kur ligji i ri është më i favorshëm për autorin e veprës, sesa ligji që ishte në fuqi në kohën kur vepra është kryer, qoftë kjo sepse sanksioni është më i lehtë, apo qoftë sepse figura penale nuk ndalohet më nga ligji i ri. Siç shihet, ai përbën një përjashtim nga urdhërimi i moszbatimit të fuqisë prapavepruese. Megjithatë, ai pranohet si një parim me peshë të veçantë në fushën e drejtësisë dhe të humanizmit. Pikërisht për këtë nocion do të flitet në këtë punim. Së pari, do të përmendet vendi që zë ky parim në aktet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe veçanërisht në Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Së dyti, do të diskutohet mbi praktikën e gjykatave shqiptare në këtë drejtim (në veçanti mbi Vendimin Unifikues nr. 4, datë 27.03.2003 të Gjykatës së Lartë) duke e parë atë në lidhje me jurisprudencën e Gjykatës Evropiane si dhe duke bërë një vështrim krahasues me dispozitat penale të vendeve të tjera në këtë drejtim.

II. Zhvillim

Ashtu si urdhërimi i ndalimit të fuqisë prapavepruese, edhe parimi i zbatimit të ligjit penal favorizues gjen vend në aktet dhe instrumentet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Ai sanksionohet në Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut (neni 11), në Paktin Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike (neni 15), në Deklaratën Amerikane të të Drejtave dhe Detyrimeve të Njeriut (neni 25) si dhe në Kartën Afrikane mbi të Drejtat e Njeriut dhe Popujve (neni 2). Si një nga rregullat bazë të parimit të sigurisë juridike dhe përpjesëtueshmërisë së veprave dhe dënimeve penale, që prej vitit 2000 ai është pjesë edhe e Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian (neni 49).

Ndryshe nga aktet e mësipërme, Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut parashikon ndalimin e fuqisë prapavepruese në nenin 7 të saj, por ajo nuk e përmend në asnjë moment parimin e ligjit favorizues. Duhet thënë se që në vendimet e saj të para në lidhje me nenin 7, Gjykata Evropiane ka mbajtur një qëndrim konstant dhe tradicional për prapaveprimin e ligjit favorizues. Kështu,

ajo është shprehur në mënyrë të përsëritur se parimi “in mitius” nuk sanksionohet nga neni 7 i Konventës. Ky arsyetim del mjaft qartë edhe në çështjen *X. kundër Gjermanisë*,² ku ankimi i kërkuesit u rrëzua me argumentin se përmbajtja e nenit 7 nuk e përfshinte parimin “in mitius”. Por, gjithçka ndryshoi në shtator të vitit 2009, me vendimin e Dhomës së Madhe, për çështjen *Scoppola kundër Italisë (no.2)*.³ Gjykata bën një kthesë të madhe në qëndrimin e saj. Ajo pranon se, nën ndikimin e frymës së akteve të tjera ndërkombëtare dhe legjislacioneve të brendshme të shumë shteteve, të cilat e parashikojnë parimin e ligjit favorizues, neni 7 i Konventës e garanton atë krahas urdhërimit të ndalimit të fuqisë prapavepruese të ligjit.

Sipas Gjykatës, është thelbësore që Konventa të interpretohet dhe të zbatohet në një mënyrë që i bën të drejtat e saj praktike dhe efektive, dhe jo teorike dhe iluzive.⁴ Duke pasur parasysh këtë pohim, ajo arrin në përfundimet e mëposhtme:

“Gjykata vlerëson se që nga koha kur Komisioni ka dhënë vendimin *X kundër Gjermanisë* ka kaluar një kohë e gjatë dhe gjatë kësaj kohe kanë ndodhur zhvillime të rëndësishme në nivel ndërkombëtar. Në mënyrë të veçantë, përveç hyrjes në fuqi të Konventës Amerikane për të Drejtat e Njeriut, neni 9 i të cilës garanton fuqinë prapavepruese të ligjit duke parashikuar një ndëshkim më të lehtë, ligj ky i cili ka hyrë në fuqi pas kryerjes së veprës së caktuar (...), duhet të përmendet edhe shpallja e Kartës së Bashkimit Evropian mbi të Drejtat Themelore...Së fundmi, zbatimit i ligjit penal favorizues u rregullua dhe në Statutin e Gjykatës Ndërkombëtare Penale si dhe u konfirmua nga jurisprudenca e Gjykatës Ndërkombëtare Penale të ish- Jugosllavisë.

Gjykata vlerëson se që nga koha kur Komisioni ka dhënë vendimin *X kundër Gjermanisë*, dalëngadalë në Evropë dhe në nivel ndërkombëtar, ka filluar të mbizotërojë një frymë mirëkuptimi që zbatimi i ligjit penal më të favorshëm, kur ky ka hyrë në fuqi pas kryerjes së veprës, është bërë një parim themelor i të drejtës penale.

Në kuadër të vlerësimeve të mësipërme, gjykata mendon se është e nevojshme që të distancohemi nga jurisprudenca e Komisionit në çështjen *X kundër Gjermanisë* dhe të pohojmë se neni 7, paragrafi 1 i Konventës garanton jo vetëm parimin e moszbatimit të fuqisë prapavepruese të ligjeve penale të rrepta, por edhe pa dyshim parimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues.”⁵

² Shih Çështjen *X. kundër Gjermanisë*, datë 06.03.1978, ankesa nr.7900/77, DR 13/70.

³ Shih Çështjen *Scoppola kundër Italisë (Nr.2)*, Dhoma e Madhe, datë 17.09.2009, ankimi nr.10249/03.

⁴ Po aty, paragrafi 104.

⁵ Shih më sipër Çështjen *Scoppola kundër Italisë*, paragrafi 106-109.

Ky qëndrim i Gjykatës Evropiane shkon në unison, ndërmjet të tjerash, edhe me nenin 15, paragrafi 1 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, të ratifikuar edhe nga Shqipëria, i cili thotë:

“Neni 15

1. ...Në qoftë se më vonë, pas kryerjes së veprës, ligji parashikon një dënim më të lehtë, keqbërësi duhet të përfitojë nga kjo.”

Si fuqia prapavepruese ndaluese, ashtu edhe ajo lejuese reflektohen edhe në legjislacionin shqiptar. Ato gjenden së pari në dispozitat e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë⁶ dhe së dyti në ato të Kodit Penal⁷. Në veçanti, fuqia e ligjit penal favorizues parashikohet nga paragrafi 3 i nenit 29 të Kushtetutës i cili thotë se “Ligji penal favorizues ka fuqi prapavepruese”. Më tej, ky rregull specifikohet nga paragrafi 2 dhe 3 i po këtij neni, në Kodin Penal.

“Neni 3 – Veprimi në kohë i ligjit penal

...

2. Ligji i ri që nuk dënon veprën penale ka fuqi prapavepruese. Në rast se personi është dënuar, ekzekutimi i dënimit nuk mund të fillojë dhe, në qoftë se ka filluar, pushon.

3. Kur ligji i kohës kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, zbatohet ai ligj, dispozitat e të cilit janë më të favorshme për personin që ka kryer veprën penale.”

Kështu, paragrafi 2 parashikon një rast specifik kur ligji i ri nuk e dënon veprën penale për të cilën personi është akuzuar apo dënuar përpara hyrjes në fuqi të tij. Në këtë rast, nëse ndaj personit ka filluar një procedim penal, me hyrjen në fuqi të ligjit të ri, procedimi do të pushojë. E njëjta gjë do të ndodhë edhe me fazën e ekzekutimit të vendimit. Neni shprehet qartë dhe përcakton se nëse personi është dënuar ekzekutimi nuk fillon, ndërkohë që nëse tashmë ai ka nisur zbatimin e tij, do të pushojë.

Ndërkohë që përmbajtja e paragrafit 2 të nenit 3, është relativisht e qartë për ta vënë atë në zbatim, ndryshe qëndron çështja me tekstin e paragrafit 3. Nga përmbajtja e tij nuk del qartë nëse ligji favorizues do të aplikohet si për fazën e hetimit dhe gjykimin të një veprë penale, ashtu edhe për ekzekutimin e vendimit përkatës. Pikërisht për të bërë një interpretim sa më të qartë të dispozitës si dhe për ta unifikuar praktikën gjyqësore në lidhje me këtë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka dhënë Vendimin e tij Unifikues nr. 4 të

⁶ Ligji nr.8417, datë 21.10.1998 “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë”

⁷ Ligji nr.7895, datë 27.1.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”

datës 27.03.2003, i cili i ka dhënë zgjidhje edhe rekursit të kërkuarit Juan Kondi.⁸

Për të zbërthyer kuptimin e paragrafit 3 të nenit 3 të Kodit Penal, Gjykata i është referuar frymës së nenit 7 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut si dhe nenit 29/3 të Kushtetutës së Republikës. Interpretimi që i bën Gjykata e Lartë paragrafit 3 të nenit 3, është se “në rastet kur ligji që ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale, është më i disfavorshëm se ligji që është në fuqi në kohën e gjykimin të çështjes penale në ngarkim të personit që e ka kryer atë, gjykatat detyrohen të zbatojnë këtë të dytin d.m.th. ligjin e mëvonshëm, i cili është në fuqi në kohën e gjykimin të çështjes.” Duke marrë një shembull praktik këtë pohim mund ta zbërthejmë si më poshtë:

Nëse një person në dhjetor të vitit 2000 gjykohej për vjedhje me pasojë vdekjen, sipas cilësimit të bërë në bazë të dispozitës së nenit 141 të Kodit të asaj kohe, ai pritej të dënohej me sanksionin maksimal të parashikuar, pra, me dënimin kapital – me vdekje. Me hyrjen në fuqi të ndryshimeve të Kodit Penal (Ligji 8733, datë 24.1.2001) sanksioni maksimal që kërkohej për këtë veprë nuk ishte më dënimi me vdekje, por burgim i përjetshëm. Kështu, gjykata nuk mund të vazhdojë gjykimin me të njëjtën masë dënimi. Për dënimin e personit do të veprojë fuqia prapavepruese favorizuese e ligjit penal, dhe do të zbatohet masa e re e dënimit.

Së dyti, Gjykata ka marrë përsipër t’i përgjigjet pyetjes se në cilën fazë të procedimit gjyqësor do të zbatohet dispozita e paragrafit 3. Lidhur me këtë, ajo ka pohuar se fuqia prapavepruese e ligjit penal favorizues, në raport me momentin kohor të zbatimit të tij, nuk mund të jetë e pakufizuar. Sipas saj, zbatimi i saj nuk mund të shkojë “tej momentit kohor kur vendimi i dënimit penal të personit të akuzuar, ka marrë formë të prerë”, qoftë ky vendim i dhënë nga gjykatat shqiptare apo ato të huaja. Ky arsyetim mbështetet edhe nga argumentimi se parimi i fuqisë prapavepruese gjen rregullim te normat e ligjit material dhe jo procedural që kanë të bëjnë, ndërmjet të tjerave, edhe me fazën e ekzekutimit të një vendimi. Si rrjedhojë, Gjykata e rrëzon pretendimin e kërkuarit duke përcaktuar se “personat, për të cilët vendimi i dënimit penal ka marrë formë të prerë, sikurse është rasti i kërkuarit Juan, nuk mund të përfitojnë nga ligji i mëvonshëm, edhe pse ai mund të jetë favorizues në raport me ligjin penal që u zbatua nga gjykatat në kohën e dënimit të tyre.” Një tjetër argument i Gjykatës në favor të përfundimit të arritur është se ligjvënësi nëpërmjet

⁸ Kërkuari pretendon se Gjykatat e Apelit pa të drejtë ka rrëzuar kërkesën e tij për konvertimin e dënimit, sipas së cilës i dënuari pretendonte një dënim më të ulët (10 vjet) të parashikuar nga dispozitat e reja të Kodit Penal, ndryshe nga dënimi i mëparshëm (15 vjet) i sanksionuar në dispozitat e Kodit të kohës kur vepra penale ishte cilësuar si e tillë nga gjykatat shqiptare (pas konvertimit të dënimit të dhënë nga gjykatat greke).

paragrafit 2 të nenit 3, e ka bërë vetë përjashtimin, duke e specifikuar rastin kur fuqia e ligjit do të prapaveprojë *edhe në fazën e ekzekutimit të dënimit: atëherë kur ligji i ri nuk e dënon veprën penale.*

Arsyetimi i Gjykatës së Lartë duket se është në përputhje me jurisprudencën e fillimisht Komisionit dhe më pas atë të Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut. Praktika e tyre gjyqësore sqaron se parimi i mosrëndimit të pozitës së autorit të veprës penale, përfshirë në nenin 7 të Konventës, i referohet vetëm parashikimeve ligjore që lidhen me sanksionin dhe dënimin, dhe jo atyre që kanë të bëjnë me fazën e ekzekutimit. Kjo do të thotë se parimi vlen vetëm për ato çështje për të cilat akoma nuk është marrë një vendim i prerë. Gjykata Evropiane ka qenë konsekuente në këtë qëndrim. Ajo është shprehur se neni 7 zbatohet vetëm për sa i përket ndëshkimit të vendosur dhe jo për mënyrën e ekzekutimit të vendimit. Ajo vetëm mund të zbatohet në lidhje me kushtet e vendit të ekzekutimit të dënimit aty ku këto kushte përcaktohen shumë ndryshe nga ato që do të ishin zbatuar më parë.⁹ Madje, aty ku Gjykata arsyeton lidhur me rastet e vendeve të cilat e parashikojnë në legjislacionin e brendshëm ligjin favorizues, thotë se “*ligji më i butë duhet të zbatohet nga gjykatat kombëtare si për sa i përket cilësimit të veprës, ashtu edhe sanksionit të parashikuar për të*”, duke mos përmendur fazën e ekzekutimit të vendimit.¹⁰

Në mënyrë të veçantë Gjykata Evropiane tregohet edhe më e qartë dhe specifike në vendimin e dhënë, më 17 shtator 2009, nga Dhoma e Madhe për Çështjen *Scoppola kundër Italisë* (2). Në të thuhet se parimi i ligjit më të favorshëm trupëzohet në rregullin sipas të cilit, nëse ka ndryshime mes një ligji penal në fuqi, në kohën e kryerjes së veprës dhe ligjeve të mëvonshme penale, të cilat kanë hyrë në fuqi përpara se një vendim të marrë formë përfundimtare, gjykatat duhet të zbatojnë atë ligj dispozitat e të cilit janë më favorizuese për të pandehurin.¹¹

Edhe pse më të hershme se Vendimi i Gjykatës Evropiane (2009), dy vendimet e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë (2005 dhe 2007) mbi fuqinë prapavepruese favorizuese të ligjit penal, janë në të njëjtën linjë arsyetimi. Në Vendimin nr.35, datë 20.12.2005 thuhet se:

“Gjykata Kushtetuese thekson se parimi kushtetues i fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues duhet respektuar menjëherë nga të gjitha gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, mjafton që fati i çështjes të mos jetë vendosur ende përfundimisht prej tyre. Pra, sigurisht që ky parim duhet të respektohet edhe në gjykimin që mund të zhvillohet në Gjykatën e Lartë, sepse është pikërisht kjo gjykatë që kontrollon mënyrën e zbatimit të ligjit material

⁹ Shih Çështjen *Kafkaris kundër Greqisë* 2008-XX, Dhoma e Madhe.

¹⁰ Shih Çështjen *G. kundër Francës*, datë 27.9.1995, paragrafi 26.

¹¹ Shih më sipër Çështjen *Scoppola kundër Italisë*, paragrafi 109.

dhe procedural nga ana e gjykatave më të ulëta. Pasi çështja është gjykuar përfundimisht nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, nuk ka më vend për aplikimin e parimit të fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues. Në këto kushte, ai nuk mund të përbëjë as shkak për rishikimin e çështjes nga këto gjykata”.

Ashtu si në vendimin e parë, Gjykata Kushtetuese në Vendimin Nr.14, datë 17.4.2007 konfirmon se “*parimi kushtetues i fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues duhet respektuar nga të gjitha gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, mjafton që fati i çështjes të mos jetë vendosur ende përfundimisht prej tyre*”. Me këtë arrihet në përfundimin se ligji më i favorshëm do të zbatohet për ato çështje penale të cilat janë në gjykim e sipër dhe për të cilat nuk është marrë ende një vendim përfundimtar nga gjykatat e të tri niveleve.

Duhet thënë se dispozitat e Kodit tonë Penal janë thuajse identike me ato të Kodit Italian. Kështu, neni 2 i tij thotë:

1. Askush nuk mund të dënohet për një veprë, e cila sipas ligjit në fuqi në kohën kur është kryer, përbënte një veprë penale.
2. Askush nuk mund të dënohet për një veprë e cila, sipas një ligji të mëvonshëm, nuk përbën një veprë penale; nëse i pandehuri është dënuar, ekzekutimi i dënimit të tij dhe efektet penale të tij duhet të pushojnë.
3. Nëse ligji në fuqi kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, zbatohet ai ligj dispozitat e të cilit janë më të favorshme për të pandehurin, me përjashtim të rasteve kur për të është dhënë një vendim i formës së prerë.

Në ndryshim me Kodin tonë, ai Italian është më i qartë në lidhje me rastet kur vepron ligji më i favorshëm. Në pjesën e dytë të paragrafit 3 përjashtohen çështjet që kanë marrë vendim të formës së prerë. Kjo do të thotë, se zgjedhja dhe zbatimi i ligjit më të favorshëm për autorin e veprës penale mund të bëhet vetëm në fazën e gjykimin, por jo në atë të ekzekutimit të dënimit. Shembuj të ngjashëm me atë italian vijnë edhe nga legjislacionet e vendeve të tjera si Gjermania, Hungaria, Norvegjia etj., ndërkohë që në ngjashmëri me rastin e Shqipërisë edhe legjislacionet e vendeve të tjera si Bosnja, Gjeorgjia, Federata Ruse, Turqia, Ukraina, etj.,¹² nuk shprehen qartë se në cilën fazë të procedimit lejohet zbatimi i fuqisë prapavepruese të ligjit favorizues.

¹² Shiko Opinioni nr. 520/2009 “Mbi projekt ndryshimet e shkurtit 2009 të Kodit Penal të Armenisë, të hartuara nga Komisioni i Venecias (Këshilli i Evropës), datë 13-14 mars 2009 çOpinion no. 520/2009 “On the draft amendments of February 2009 to the Criminal Code of Armenia adopted by the Venice Commission (CoE), 13-14 March 2009”, gjindur në <http://www.venice.coe.int/docs/2009/CDL-AD%282009%29009-e.pdf>

IV. Përfundime

Nocioni i fuqisë prapavepruese të ligjit më të favorshëm nuk ka gjetur gjithmonë reflektim në legjislacionet e vendeve që e ndalojnë veprimin *ex-post facto* të ligjit penal. Megjithatë, vitet e fundit, organizmat dhe organizatat ndërkombëtare që operojnë në fushën e të drejtave të njeriut, nxisin shtetet që ta parashikojnë këtë standard të rëndësishëm në legjislacionet e tyre penale.¹³ Nën këtë frymë, edhe praktika e afërt e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka bërë një interpretim zgjerues të normave të Konventës duke e përfshirë fuqinë prapavepruese lejuese në kuadrin e parimeve të garantuara prej kësaj Konvente.

Legjislacioni shqiptar e parashikon këtë nocion në dy situata. E para ka të bëjë me zbatimin e këtij rregulli - kur vepra nuk dënohet nga ligji i ri. Në këtë rast, është e qartë se personi nuk do të dënohet dhe nëse është dënuar, ekzekutimi nuk do të gjejë zbatim. Situata e dytë lidhet me të drejtën e zgjedhjes së ligjit më të favorshëm për të pandehurin. Ky rast gjente vështirësi në zbatim, meqenëse Kodi nuk ishte i qartë se cilës faze të procedimit i përkiste ky rregull. Disa legjislacione penale të vendeve të tjera që e përmbajnë këtë situatë, parashikojnë në mënyrë të qartë se faza e ekzekutimit të vendimit përjashtohet nga ky rast. Duket se edhe praktika gjyqësore e Gjykatës së Lartë dhe ajo e Gjykatës Kushtetuese mbajnë të njëjtin qëndrim. Po kështu, edhe jurisprudenca e Gjykatës Evropiane e konfirmon këtë.

Së fundmi, mund të thuhet se tashmë kuptimi i paragrafit 3 të neni 3 të Kodit Penal është mjaft i qartë. Praktika gjyqësore në vend dhe më gjerë ndan të njëjtin mendim se - zgjedhja e ligjit penal më të favorshëm mund të bëhet vetëm në kushtet kur një çështje nuk është vendosur ende përfundimisht. Pra, vendimi për të nuk ka marrë formë të prerë.

Bibliografia

- Anastasi, Methasani & Zaganjori (2011). *Shteti i së drejtës në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë*. Tiranë: Adelprint
- Bianku, L. (2005). *Jurisprudenca e Gjykatës së Strasburgut*. Tiranë: Edlora
- Harris, O'Boyle & Warbrick (2009). *Law of the European Convention on Human Rights [E drejta e Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut]*. OXFORD University Press
- Nowicki, Marek Antoni (2006). *Rreth Konventës Evropiane – Komentari i shkurtër mbi Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut*. Tiranë: Morava
- OSCE/ODIHR (2000). *Mbrojtja ndërkombëtare e të drejtave të njeriut*. Tiranë: Albin

¹³ Po aty.

Vendimin Unifikues nr. 4, datë 27.03.2003 i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë

Vendim nr.35, datë 20.12.2005 i Gjykatës Kushtetuese

Vendimin nr.14, datë 17.4.2007 i Gjykatës Kushtetuese

Vizituar bazën e të dhënave të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në:

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/Decisions+and+judgments/HUDOC+database/>

Vizituar edhe:

http://www.eucharter.org/home.php?page_id=92

http://www.cortecostituzionale.it/documenti/convegna_seminari/PRINCIPI_COSTITUZIONALI_IN_MATERIA_PENALE.pdf

http://www.treccani.it/magazine/diritto/approfondimenti/diritto_penale_e_procedura_penale/1_Molinaro_retroattivita_legge_penale.html